

Svećeničko zvanje.

Dr. Dragutin Kniewald.

De vocatione ad statum sacerdotalem.

SUMMARIUM.

1. Deus est, qui in Veteri et in Novo Testamento eligit sibi sacerdotes, sed vario modo. — 2. Vocatio debet per signa externa cognosci tum a candidato, tum ab Ecclesia. — 3. Variæ sententiæ. Litteræ card. Merry del Val 26. Junii 1912. — 4. Experientia personalis internæ cuiusdam adspirationis seu invitamenti Spiritus Sancti ad sacerdotium ineundum non constituit, saltem necessario et de lege ordinaria, vocationem sacerdotalem. — 5. Sed e contra nihil plus in Ordinando, ut rite vocetur ab Episcopo, requiritur, quam recta intentio simul cum idoneitate. Analysis theologico-psychologica huius duplicis elementi. — 6. Deus est, qui in ordine executionis Providentiæ suæ vocationem rite conceptam in vocatis operatur. — 7. Processus psychologicus cognitionis divinæ vocationis, de lege ordinaria. — 8. Peccatne, et quomodo, negligens divinam vocationem, vel intrans in sacerdotium sine vocatione. »Amisio« vocationis. — 9. Monitum S. Alphonsi confessariis.

1. U starom je zavjetu odabrao Bog posrednike između sebe iz židovskog naroda, da budu svećenici. »Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum Israel ut sacerdotio fungatur mihi: Aaron, Nadab, et Abiu, Eleazar et Ithamar.« (Ex. 28. 1.) »I nitko sebi ne daje časti, nego, koji je pozvan od Boga, kao i Aron. Tako i Krist ne proslavi sam sebe, da bude glavar svećenički, nego onaj, koji mu reče: ... Ti si svećenik po redu Melkisedehovu« (Hebr. 5. 4. 5. 6.). I taj je veliki svećenik novog zavjeta po redu Melkisedekovu odabrao dvanaesticu između svojih učenika. Pozvao je najprije Petra i Andriju, onda Jakova i Ivana (Mt. 4. 18. 21). I popevši se na goru dozva k sebi, koje on šćaše, i dođoše k njemu. I postavi dvanaesticu da budu s njim i da ih pošilje da propovijedaju (Mk. 3. 13. 14). A kad su na mjesto nesretnoga Jude apostoli izabirali dvanaestoga, rekoše: »Go-

spode . . . pokaži, koga si odabrao, da primi mjesto ove službe i apostolstva . . . I pade kocka na Matiju» (Dj. Ap. 1. 24. 26). I Savla je Gospod odabrao za svoj sud izabrani i za apostola naroda (Dj. Ap. 9. 15).

Od kako je Spasitelj uzašao na nebo i nakon što su apostoli pomrli trebalo je da se drugim nekim načinom odaberu oni, koje je Gospod pozvao, da mu služe u njegovu svetištu. U starom su zavjetu bili svećenici krvni potomci Aaronovi i to po odredbi Božjoj, a u novom zavjetu nije Bog sebi više odabirao svećenike po krvnom srodstvu. Ipak je sigurno, da je Bog i u novom zavjetu onaj koji sebi odabire svoje svećenike.

Providnost je Božja odredila svakome čovjeku na zemlji njegovu zadaću i njegov položaj. Providnost je Božja odredila i predviđala različite staleže i poslove, kojima će se pojedini ljudi baviti, kao što dobar gospodar u kući imade prijedlog sviju posala, koji se imadu izvršiti i svakom određuje svoj posao. Naročito Bog na poseban način odabire one izabranike, koji će biti djelitelji njegovih milosti i propovjednici njegovih tajna. Stoga veli Spasitelj: »Molite dakle gospodara žetve, da pošlje poslenike u žetvu svoju« (Mt. 9. 38).

»Ponajprije, jer su, kako rekosmo, najtjesnije povezani međusobni odnošaji svetoga reda i Crkve, nema sumnje, da u svako vrijeme **Bog** određuje dovoljan broj ljudi za svećenike; inače bi Bog u jednoj potrebitoj stvari napustio svoju Crkvu, što je opako i reći« (Pijo XI. o sjemeništima 1. VIII. 1922. Vrhbosna 1922. str. 156.). »Deus nunquam ita deserit Ecclesiam suam, quin inveniantur idonei ministri sufficientes ad necessitatem plebis, si digni promoverentur et indigni repellerentur« (S. Th. A. Suppl. Q. XXXVI. a. IV. ad 1.).

Sigurno je dakle, da Gospod i danas još sam sebi odabire svoje svećenike i da ih on milošću svojom zove. Ovdje vrijedi riječ sv. Pavla: »Nemo sumit sibi honorem nisi qui vocatur a Deo tamquam Aaron«.

2. Tu odredbu Božju treba da upozna i odabranik i Crkva Božja. Nitko naime ne može izvršiti ono, što mu nije poznato, a u drugu ruku treba da i oni pastiri, nasljednici sv. Petra i drugih apostola, koje je Spasitelj namjesto sebe ostavio, da upravljaju njegovom Crkvom, upoznaju, tko je zvan u svetište.

Stoga i određuje Can. 968. § 1. »Sacram ordinationem . . . licite recipit, qui ad normam sacrorum Canonum debitus qualitatibus, iudicio proprii ordinarii, praeditus sit«. A u pismu kardinala Merry del Vala, što ga je potvrdio papa Pijo X. 26. VI. 1912., naglasuje se: »Neminem habere unquam ius ullum ad ordinationem antecedenter ad liberam electionem episcopi« (A. A. S., 1912. 485). Budući dakle, da je svećenik službenik i Boga i Crkve, traži se ne samo t. zv. nutarnje, nego i vanjsko zvanje.

3. Po čemu će pak i odabranik i Crkva upoznati nutarnje zvanje? Objava je Božja prestala smrću zadnjega apostola. Govorimo o javnoj objavi, jer privatna objava pojedincima ne obvezuje Crkvu u njezinom djelovanju. Znademo doduše za više primjera u crkvenoj povijesti, gdje su pojedinci posebnom objavom bili potaknuti, da stupe u svećenički ili redovnički stalež, ili da budu izabrani biskupima. No to su rijetki izuzeci i izvanredni slučajevi. Mi ne govorimo ovdje o izuzecima, nego o onom, što je redovito i obično. Neki su držali, da će i odabranik i Crkva upoznati zvanje u pojedinom čovjeku, ako se uvjere o tom, da je on sklon tome zvanju i njegovim funkcijama. Nutarnje bi se dakle zvanje, t. j. znakovi volje Božje, da je upravo ovaj odabran od tisuća za svećenika, očitovalo u sklonosti k vršenju svećeničkih funkcija. Mnogi su opet uvidali, da same sklonosti još ne dostaju, pak su naglasivali, da se pravo zvanje u svećenički stalež može konačno upoznati po djelovanju Duha Svetoga u duši odabranikovoju, koja u sebi osjeća ne samo prirodnu sklonost k svećeničkim funkcijama, nego i poziv Duha Svetoga, da bude svećenik. Ovo je mišljenje u raznim oblicima bivalo sve općenitijim, ako je i — bez obzira na sve drugo — primjena na praktični život bila veoma teška, često i nemoguća. Osjećajni je život čovjeka tako mnogostruk, tako tajinstven i takvim promjenama izvrnut, da se — bez obzira na filozofijsku osnovicu ovoga mišljenja — u praksi na osnovu ovoga kriterija ne može doći do sigurnog rezultata. Sam odabranik sudeći o sebi, bar prividno, još kako tako. Ali što će biskup da počne, kad se radi samo o klerikovim sklonostima i osjećajima? K tomu se ovo mišljenje i nesvijesno osniva na novijoj, iracionalnoj filozofiji,

koja vodi računa u glavnom o ljudskim osjećajima, čuvstvima, sklonostima i emocijama, a o životu razuma i volje ljudske duše malo što zna i pita.

Da spomenem i navedem mišljenja nekih autora: Tako veli n. pr. Anton Zupančić u svom Duhovnom Pastirstvu (Ljubljana 1885.) na str. 11.: »Sme nam pa znamenje poklica biti: nagnjenje in veselje, pravi namen in naturna sposobnost«. Slično kaže i dr. Martin Štiglić: »Znakovi zvanja jesu: 1. Nutarnje nagnuće za svećenički stalež i službu; 2. Čista nakana i 3. Sposobnosti duševne i tjelesne. Čim je jače nagnuće, čišća nakana, veće sposobnosti, tim je zvanje i sigurnije.« (str. 9). Tako isto veli i Schüch-Polz: »Božanski poziv k službi pastirskoj očituje se 1. unutrašnjim, t. j. ... sklonošću i naravskom sposobnošću i 2. vanjskim, t. j. posjedovanjem onih uvjeta, što ih je Crkva iregularnostima ustanovila« (Pastirsko Bogoslovlje, Zagreb 1916., str. 9).

»Signa praecipua vocationis divinae ad sacerdotium sunt sequentia: singularis quaedam ad statum hunc inclinatio et propensio... haec enim... voluntatem ad statum sacerdotalem capessendum excitare solet; pius animi sensus... et recta intentio.« E. Müller Theologia Moralis, Vindobonae 1894. II. 532. — »Ordinaria signa vocationis sunt: aptitudo... inclinatio... interior pax et iucunditas«. I. Bucceroni Institutiones Theologiae Moralis Romae 1898. II. 100.

Lehmkuhl (Th. M. 1890. I. 306.) govoreći o redovničkom staležu veli: »Vocatio divina... consistit in aptitudine tum interna tum externa et in motione supernaturali qua homo impellitur ad statum religiosum amplectendum... quod duplici sensu intelligo: requiri intentionem bonam et rectam... non autem requiri naturalem inclinationem ad statum religiosum, sed posse vocationem certam consistere cum naturali repugnantia modo iudicium fide et gratia illustratum rectum sit atque voluntatem ad naturae vim inferendam impellat«. A govoreći o svećeništvu spominje samo: recta intentio, aptitudo ad subeunda munera, virtus probata (O. c. II. 423).

U katekizmu Pija X. za Italiju čitamo (p. III. sez. I. cap. VII. n. 403.): »Nitko ne može po svojoj volji stupiti u redove, nego treba da bude pozvan od Boga preko svoga biskupa,

t. j. treba da ima zvanje s krepostima i sposobnostima za svetu službu... 1. Nitko dakle ne može samovoljno (di sua testa) pristupiti k redovima; 2. treba da bude pozvan od Boga i tada dobiva pravo na ređenje; 3. taj se poziv očituje subjektu putem vlastitog biskupa; 4. tko je pozvan na ovaj način, ima zvanje u pravom smislu te riječi; 5. taj poziv traži u dotičniku potrebne kreposti i sposobnosti.«

»Signa divinae vocationis sunt: scientia conveniens, intentio recta vacandi Deo animarumque salutem, probitas vitae. Hinc si quis absque his signis et consequenter absque vocatione divina ascendit ad altare, nequit a gravi culpa excusari, tum ob gravem praesumptionem, qua non vocatus in sacrum ministerium se intrudit..., tum ob magnum periculum damnationis, cui se exponit... Et tanto magis graviter peccant episcopi, qui tales ad ordines admittunt.« (S. Alph. M. Liguori, H. A. Ap. III.).

Osobito je pozornost pobudila knjiga kanonika Lahittona: La vocation sacerdotale. Neki su žestoko ustali protiv tamo iznesenih teza i zatražili intervenciju najviše crkvene vlasti. Tada je Papa Pijo X. povjerio posebnoj komisiji kardinala, da ispita nauku ove knjige i da mu predloži svoj sud o njoj. Ta je komisija izjavila da je Lahitonova knjiga, u koliko iznosi niže navedene nauke, »egregie laudanda«. Papa je Pijo X. naročito potvrdio i odobrio sud ove komisije i time je čitavo pitanje dobilo jasni smjer, smjer sv. Tome i sv. Alfonza. Komisija je dakle izjavila:

Neminem habere unquam ius ullum ad ordinationem antecedenter ad liberam electionem episcopi.

Conditionem, quae ex parte ordinandi debet attendi, quaeque vocatio sacerdotalis appellatur, nequaquam consistere, saltem necessario et lege ordinaria, in interna quadam adspiratione subiecti, seu invitamentis Spiritus Sancti, ad sacerdotium ineundum.

Sed e contra, nihil plus in ordinando, ut rite vocetur ab episcopo, requiri quam rectam intentionem simul cum idoneitate in iis gratiae et naturae dotibus reposita, et per eam vitae probitatem ac doctrinae sufficientiam compro-

bata, quae spem fundatam faciant fore ut sacerdotes munera recte obire eiusdemque obligationes sancte servare queat. (A. A. S. 1912. 485).

Ove dvije vlastitosti: sposobnost i dobru volju, traži i novi crkveni zakonik od svećeničkih kandidata: »In Seminarium ab Ordinario ne admittantur, nisi... quorum indoles et voluntas spem afferant eos cum fructu ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros.« (Can. 1363 § 1.).

Iz svega ovoga jasno slijedi, da je u svećeništvo pozvan i da ima svećeničko zvanje svaki onaj, koji je pravilno odabran od Crkve i posvećen. Zato i kaže katekizam koncila tridentskog: Vocari a Deo dicuntur, qui a legitimis Ecclesiae ministris vocantur. Jednom riječi, nitko ne može i ne smije sam odlučiti, da li je pozvan od Boga u svećenički stalež, ili nije. Koncil tridentski nakon što je u S. 23. cap. IV. spomenuo, da ne mogu svi tražiti, da dođu u crkvenu hierarhiju u kanonu 7. anatemom udara onoga, koji bi se usudio kazati »eos qui nec ab ecclesiastica et canonica potestate rite ordinati nec missi sunt, sed aliunde veniunt legitimos esse verbi et sacramentorum ministros.« Taj se kanon očito odnosi na Lutera i na njegovo samozvano reformatorstvo na osnovu ličnih »objavljenja« i vjerskih doživljaja. Gornja odluka kardinalske komisije u svojoj cjelini, a naročito njezina prva točka očito nadovezuje na ovaj kanon, kad kaže, da nikad nitko nema nikakva prava, da bude zaređen (a bez sv. reda nema svećeništva) prije slobodnog biskupova izbora. Kad bi naime tkogod na osnovu svojih ličnih vjerskih doživljaja ili »objavljenja«, nutarnje neke aspiracije, ili »poziva Duha Svetoga«, da stupi u svećenički stalež, smio konačno i sigurno zaključiti, da je od Boga pozvan za svećenika, tad bi on imao pravo stupiti pred biskupa i tražiti, da se ovaj pokori volji Božjoj i da ga zaređi za svećenika. Imao bi dakle, u toj predpostavci, pravo da bude zaređen prije slobodnog izbora biskupova. A to je upravo ono, što gornja odluka kategorički poriče. Prema tomu posve pravo kaže druga točka gornje odredbe, da se onaj uvjet i ono svojstvo, koje ordinand treba da posjeduje, i koje se zove svećeničko zvanje, nipošto ne sastoji (barem da nije potrebno i da to nije redovito) u nutarnjoj nekoj aspiraciji ili pozivima Duha Sve-

toga, da stupi u svećenike. Sigurno je doduše, da imade takvih slučajeva, gdje se možda već od najranije mladosti pojavljuje takva sklonost, aspiracija, ili neko sveto nagnuće k svećeništvu. Sve to može doći iznenada i u kasnijoj dobi. Ali bez obzira na to, da je vrlo teško sigurno ustanoviti, da li sve to vrhunaravskim načinom potječe od Boga — jer sve to može biti samo rezultat prirodne konstitucije, ćudi, uzgoja i okoline — kažemo: sve kad bi u pojedinom slučaju i bilo posve sigurno, da je Bog vrhunaravskim načinom ovdje pokazao svoju volju svome odabraniku, a takvih slučajeva ima, samo su vrlo rijetki; oni su izuzeci, a ne pravilo redovite providnosti, ipak bi bilo potrebno, da ta Božja volja bude i crkvenoj vlasti očitovana — i to ne samo na osnovu ličnog doživljaja kandidatova. I zato je posve sigurno, da nikakvi lični doživljaji, sklonosti, aspiracije »objavljenja« ni jesu siguran i potreban znak svećeničkog poziva. Nasuprot se prema gornjoj odluci ništa više ne traži od ordinanda, da može biti pravilno odabran i ređen od biskupa, nego samo: prava nakana zajedno sa sposobnošću, koja stoji u onim darovima milosti i prirode i koja je iskušana takvom ćudorednom visinom života i dostatnošću nauke, koje sve zajedno utvrđuju pouzdanu nadu, da će dotičnik moći svećeničku službu pravo vršiti i svećeničke dužnosti sveto obdržavati, i to ne samo neko vrijeme, nego kroz cijeli svoj život, kako kaže Can. 1363 § 1.

5. Prvi je dakle element n u t a r n j e g a zvanja prava n a k a n a. Ne mislimo samo reći, da ordinand ne smije imati pozitivno zle nakane, nego nije dosta niti samo indiferentna nakana, koja se proteže na zemaljska ili vremenita dobra. Nije dosta za pravu nakanu, kojom netko stupa u svećenički stalež, da hoće doduše vršiti svećeničke dužnosti, ali motiv, zašto se daje zarediti, nije vrhunaravski, ne odnosi se na spas vlastite duše, na apostolsko djelovanje, na žrtvu nasljedovanja Kristova, nego je motiv naravskoga reda, pa se možda odnosi na zemaljsko blago, odličniji socijalni položaj, čast, udobni život i slično. Isto tako obzir prema roditeljima, skrbnicima i rođacima, koji možda i silom žele, da dotični postane svećenik, kao ni nemogućnost daljnjega studija u drugoj kojoj struci, nijesu ispravni i dostatni motiv za pravu nakanu ordinanda.

Drugi je elemenat nutarnjega zvanja »idoneitas«, kako kaže gornja odluka zajedno sa sv. Tomom, sposobnost.

Da netko uopće bude sposoban za primitak sv. reda, traži Crkva ponajprije, da nije irregularis i da nema druge koje kanonske zapreke. Prema novom su crkvenom pravu i regularni nezakoniti, ako nisu pozakonjeni, ili ako nijesu položili svečane zavjete, zatim oni, koji imaju takvu tjelesnu manu, te ne mogu sigurno i dostojno služiti oltaru, zatim epileptičari, ludi, od davla posjednuti sada ili prije, bigami (successive), obilježeni »infamia iuris«, sudac, koji je izrekao smrtnu osudu i krvnik kao i njegovi svojevoljni i neposredni pomagači u izvršenju smrtno osude. To su irregularnosti ex defectu prema Can. 984. A Can. 995. nabroja irregularnosti ex delicto. Irregularnost je prema Can. 968., 983., takva pravna zapreka, koja sama po sebi uvijek priječi primitak i izvršavanje sv. reda. Od irregularnosti može oprostiti sveta stolica (S. C. Sacramentis i S. C. de Religiosis), a u pojedinim slučajevima nunciji i apostolski delegati, biskupi i ispovjednici. Veoma se rijetko daje dispensa za irregularnost ex bigamia vera, ex homicidio voluntario, quod in iudicio probari posset (extra bellum), ex valde notabili et aparente corporis vitio (A. Vermeersch S. J. Theologiae moralis Thomus III. Romae 1923. n. 721).

Dok je irregularnost vječna zapreka, koja prestaje samo oprostjenjem, obične su zapreke, o kojima govori Can. 987. privremene, pa prestaju s prestankom svoga uzroka, bez dispenze. Dok je tko spriječen kanonskom zaprekom, a naročito, ako je irregularan, pa ne može dobiti od zakonite crkvene vlasti zakonitim putem dispencijom od irregularnosti, nema prava da bude zaređen, pa prema tomu ne može imati ni sigurnosti u svom svećeničkom pozivu; što više, može se mirne duše reći, da barem za sada još nema zvanja.

Svećenik treba, da kao posrednik između Boga i ljudi i djelatelj božanskih tajna bude prije svega čovjek žive vjere (skupna poslanica iz biskupske konferencije u Zagrebu 1921., Vrhbosna 1921. br. 9. str. 113.). On treba da provodi svetiji život nego li katolički svjetovnjaci, kojima treba da prednjači svojim primjerom. (Can. 124.; Epistola pastoralis collectiva Ordinariorum in regno S. H. S. ad omnes sacerdotes 23. VIII.

1923.). Kad klerik prima sv. red subđakonata kaže mu biskup: »Iterum atque iterum considerare debetis attente quod onus hodie ultro appetitis; quod si hunc ordinem susceperitis, amplius non licebit a proposito resilire, sed Deo perpetuo famulari, et castitatem, illo adiuvante servare oportebit.« A prema Can. 132. § 1. vezan je svaki klerik od časa, kad je primio sv. red subđakonata obvezom potpune i vječne čistoće, te (bez zakonske dispenze, koja se svećenicima, u koliko ostaju u svećeničkoj službi, nikad ne daje) ne može sklopiti valjanog braka (Can. 1072). Nije svatko — pa ma bio inače i najbolji i najpobožniji — takve tjelesne, živčane i duševne konstitucije, nije svatko tako ni uzgojen, a nije svatko ni voljan držati ovu veliku obvezu celibata, koju Pijo X. u svojoj »Exhortatio ad clerum catholicum« zove »nostri ordinis lectissimum ornamentum«, i od koje po opetovanim izjavama Svete Stolice katolička Crkva ne odstupa. Tu vrijedi Spasiteljeva riječ: »Ne razumiju svi te riječi, do oni, kojima je dato« (Mat. 19, 11). Celibat je u praksi ponajčešće zapravo ona točka, koja u duši pojedinca odlučuje o tomu, hoće li poći u sjemenište i dati se zarediti, ili ne. U spomenutoj već »Exhortaciji« traži Pijo X. od svećenika da budu muževi molitve, a Can. 125. i 126. izričito propisuje neke pobožne vježbe, koje svi klerici i svećenici treba da vrše i površ svete mise i časoslova. Can. pak 127. naročito naglasuje, da su svećenici dužni iskazivati poštovanje i poslušnost svome biskupu, kako su to svečano obećali kod sv. ređenja; a Pijo X. posebice još ističe i osobitu dužnost svećenikovu, da se od srca pokorava odredbama Sv. Stolice. Nadalje upozoruje Pijo X. svećenike i zaklinje ih, da ne slijede onih novotara, koji razlikuju »aktivne« i »pasivne« kreposti govoreći, da se svećenikova hvala u današnje doba sastoji u tom, da vrši »aktivne« kreposti radeći neumorno oko spasa drugih, a malo se ili ništa ne obazirući na one kreposti, što ih krivo zovu pasivnima. »Est igitur nobis persona Christi gerenda: Legatio vero ab ipso data sic obeunda, ut quo ille intendit, eo nos pertingamus... (K. L. 1908. br. 36. str. 434). Summum igitur studium nostrum sit in vita Jesu Christi meditari (K. L. 1908. 446). Ad omnium aetatum homines pertinet illud: Discite a me, quia mitis sum et humilis corde; nulloque non tempore Christus se nobis exhibet factum obedientem usque ad mortem; valetque quavis aetate Apostoli sen-

tentia: Qui... sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis. Quae si quidem spectant unum quemque fidelium, propius tamen ad sacerdotes attinent...» (K. L. 1908. 435). Osim toga treba da svećenik izbjegava svako sumnjivo društvo, tašte i svjetske zabave, plesove, kazališta, gostione i slično (Can. 133., 138., 140.; Epistola pastoralis collectiva 23. VIII. 1923). Klerik treba da se nosi jednostavno, da bude prema odredbama svoga biskupa uvijek odjeven u dostojno crkveno odijelo (Can. 136. § 1.; isp. Ep. past. col. 23. VIII. 1923.), da ne nosi prstenja ni drugog suvišnog nakita (Can. 136. § 2.). Klerik ne smije bez naročitog dopuštenja sv. Stolice izvršavati liječničke ili kirurške poslove (Can. 139. § 2.) Uopće u svemu treba da se ravna prema odredbama svoga biskupa, a čitav se njegov život sastoji u službi Božjoj i nastojanju oko spasenja svoje duše i onih vjernika, koji su povjereni njegovoj brizi. Zato određuje Papa Pijo X. u pismu o uzgoju mladih klerika, da voditelji sjemeništa posebno paze na to da li su kandidati svećeništva: »ad parendum dociles, in pietatem proni, de se non alte sentientes, disciplinae retinentes; rectone sibi fine proposito, an humanis ducti rationibus ad sacerdotii dignitatem contendant; utrum denique convenienti vitae sanctimonia doctrinaque animo conentur acquirere.« Nema li klerik ovih kreposti, to će se brzo opaziti. Pobožnosti će vršiti ficto animo, a discipline će se držati servili timore, ili će je naprosto prezirati. Ne koriste li opomene, neka ga poglavari nakon godinu dana otpuste, jer takav ne pokazuje znakove zvanja (Motu proprio 1. IX. 1910. A. A. S. 1910. 666.) »E seminario dimittantur dyscoli, incorrigibiles, seditiosi, ii qui ob mores atque indolem ad statum ecclesiasticum idonei non videantur, Itemque, qui in studiis adeo parum proficiant ut spes non affulgeat eos sufficientem doctrinam fore assecuturos; praesertim vero statim dimittantur qui forte contra bonos mores aut fidem deliquerint (Can. 1371). Biskup ne smije nikome podijeliti sv. reda, ako nije »ex positivis argumentis moraliter certus de eius canonica idoneitate«; u protivnom slučaju smrtno griješi (Can. 973. § 3).

Crkva želi, da se oni, koji se kane posvetiti svećeničkom staležu, već od rane mladosti (a teneris annis) uzgajaju u sje-

meništu, a redovito su dužni proboraviti u sjemeništu barem kroz čitavo vrijeme bogoslovskog studija (Can. 972. § 1.) Novi crkveni zakonik govori opširno o ustanovi sjemeništa, o uzgoju i naukama klerika u Can. 1352.—1371. Još je opširnije govorio Pijo X. u svom »*Motu proprio*« od 1. IX. 1910. i Pijo XI. u svojoj apostolskoj poslanici kardinalu Kajetanu Bisletiu, prefektu svete kongregacije za sjemeništa, od 1. VIII. 1922.

Da sakupimo dakle sve, što smo dosad rekli, navesti ćemo odredbe crkvenog zakonika:

Sacram ordinationem valide recipit solus vir baptizatus; licite autem, qui ad normam sacrorum Canonum debitis qualitatibus, iudicio proprio ordinarii, praeditus sit, neque ulla detineatur irregularitate aliove impedimento. — Can. 968. § 1.

Episcopus ordines sacros nemini conferat quin ex positivis argumentis moraliter certus sit de eius canonica idoneitate; secus non solum gravissime peccat, sed etiam periculo sesse committit alienis communicandi peccatis. — Can. 973. § 3.

Ut quis licite ordinari possit, requiruntur:

1. *Recepta sacra confirmatio.*
2. *M o r c s* ordini recipiendo congruentes.
3. *Aetas canonica* (Cf. Can. 975., 976.)
4. *Debita s c i e n t i a.*
5. *Ordinum inferiorum susceptio* (Cf. Can. 977.)
6. *Interstitiorum observatio* (Cf. Can. 978.)
7. *Titulus canonicus, si agatur de ordinibus maioribus.*

— Can. 974. § 1.

Svatko dakle, koji je god pravilno i zakonito poslan od biskupa, može mirno stupiti u svetište i u savjesti biti siguran, da je pozvan od Boga (barem voluntate Dei consequente ipsam externam assumptionem (cf. Vermeesch O. C. III. 556.). Stoga katekizam koncila tridentskog i kaže nadovezujući na Hebr. 5. 4.: »*Vocari a Deo dicuntur qui a legitimis Ecclesiae ministris vocantur*«.

A onaj, koga Crkva ne zove, ili ga, što više, i odbija, jer nema zakonitih uvjeta, neka i opet bude siguran, da nije od Boga pozvan u svetište. Naročito treba da ovdje istaknem: »*Nemo ad sacrum ordinem permittatur accedere, nisi aut virgo aut probatae castitatis existat.*« (Decr. Urbani II.).

To isto opetuje i tridentski koncil (s. XXIII. c. 13): »Subdiaconi et diaconi ordinentur, habentes bonum testimonium et in minoribus ordinibus probati . . . qui sperent, Deo auctore, se continere posse.« Slično je tražio već u prvo doba kršćanstva sv. Pavao (I. Tim. 3.). To jasno naglasuje i biskup kod ređenja subdjakona: »Si usque nunc fuistis ebrii, amodo sobrii; si usque nunc inhonesti, amodo casti.« Sigurno je, da bi onaj ordinand teško griješio, koji bi se dao zarediti in habituali peccato turpi, ako možda od zadnje ispovjedi i nije pao u težak grijeh ove vrste. Kako će ispovjednik postupati stakvim vidi Vermerch, o. c. III. 33.

Svatko sposoban (idoneus) može dakle uz dobru nakanu želiti i moliti od Crkve sv. red svećeništva. Svećenički stalež odabire svatko slobodno izborom svoje volje. Tu slobodu pretpostavlja čitav obred ređenja, a biskup je i naročito ističe u psihološki najveličanstvenijem času čitavog ređenja: »Fili dilectissimi, ad sacrum Subdiaconatus ordinem promovendi, iterum atque iterum considerare debetis atente, quod onus hodie ultro appetitis. Hactenus enim liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad saecularia vota transire; quod si hunc ordinem susceperitis, amplius non licebit a proposito resilire, sed Deo, cui servire, regnare est, perpetuo famulari et castitatem, illo adiuvante, servare oportebit . . . Proinde, dum tempus est, cogitate, et, si in sancto proposito perseverare placet, in nomine Domini, huc accedite.« A novi crkveni zakonik određuje: »Nefas est quemquam, quo vis modo ob quamlibet rationem, ad statum clericalem cogere, vel canonice idoneum ab eodem avertere.« Can. 971.

6. Zar se dakle čitavo zvanje u svećenički stalež sastoji samo od ovih elemenata: Kanonska sposobnost, dobra nakana slobodne volje i poziv (izbor) sa strane Crkve — isključivši svako djelovanje božanske milosti u duši kandidatovoj? Nipošto. Jedno je i drugo i treće od Boga, bez koga nema ništa, što je sveto. (Or. Dom. III. post Pent.). Koga Bog voluntate beneplaciti zove u svećeničku službu, njemu daje i sve potrebne sposobnosti, naravske i vrhunaravske. Zato i veli sv. Pavao: »Koji i učini nas vrsne (idoneos), da budemo sluge novomu zavjetu, ne po slovu, nego po duhu!« (2. Cor. 3, 6.)

Očito je, da se ova misao Pavlova ne odnosi samo na apostole, niti samo na prva kršćanska vremena, već u opće na sve pomagače Božje u djelu spasenja (I. Cor. 3, 9). »On (Krist) je dao jedne apostole, a jedne proroke, a jedne evanđeliste, a jedne pastire i učitelje, da se sveti priprave za djelo službe, na sazidanje tijela Kristova: dokle stignemo s v i u jedinstvo vjere i poznanje Sina Božjega . . .« (F. 4. 11—13.)

Tko nije imao prilike, da u dobrim kršćanskim porodicama vidi po više dječaka, ili mladića, koji bi imali sposobnosti, što ih Crkva traži za svećenički stalež. Ali oni nemaju »sklonosti«, nemaju »volje za to«. Poznao sam uglednu porodicu s dva sina, od kojih je jedan ostao svjetovnjak, i to uzoran katolički svjetovnjak, a drugi je odabrao svećenički stalež. Danas su jedan i drugi već pokojni. Svi, koji su ih poznavali, bili su uvjereni, da je onaj svjetovnjak trebao poći u svećenike, a onaj svećenik da je trebao ostati u svijetu. No život i životne prilike odlučile su drukčije, kao u tolikim drugim slučajevima. Moramo priznati, da i u ovakvim naoko sličnim ili jednakim prilikama, postoje i djeluju na odluku mladoga čovjeka različiti nevidljivi razlozi i uzroci, koji su često za ljudsko opažanje imponderabilni. No onaj glavni »imponderabile«, koji stvara »nagruće«, »sklonost, volju i odluku: »postat ću svećenik« — to je nevidljiva i nečujna i nesvijesna djelatna milost Božja. Jer ako bez milosti Božje ne možemo učiniti ništa za spasenje (Iv. 15, 5), ako ne možemo ništa spasonosno misliti sami od sebe, nego je naša vrsnoća od Boga (2. Cor. 3, 5), koji nam daje Duha premudrosti i objavljenja, da ga poznamo; i bistre oči srca našega, da bismo mogli vidjeti, koja je nada njegova zvanja, i koje je bogatstvo slave nasljedstva njegova u svetima (F. 1, 17. 18), tada je jasno, da ni ove velike odluke ne može čovjek učiniti ni izvršiti bez djelovanja milosti Božje. Tako i ovdje imade svoju primjenu riječ sv. Pavla: »Ja posadih, Apolo zalije, a Bog dađe da to uzraste. Tako niti je onaj što, koji šadi, ni onaj, koji zalijeva, nego Bog, koji daje te uzraste.« (1. Cor. 3, 6, 7). Tako dakle niti stoji do onoga, koji hoće, ni do onoga, koji trči, nego do Boga, koji pomiluje (Rom. 9, 16). Stoga i moli sv. Crkva: *Actiones nostras quaesumus, Domine, aspirando praeveni, et adjuvando prosequere: ut cuncta nostra*

oratio et operatio a te semper incipiat, et per te coepta finiatur.« (In litanis oo. sanctorum). A u misi za mir moli svećenik: »Deus a quo sancta desideria, recta consilia et iusta sunt opera . . .« Isto moli svećenik na osmu nedjelju poslije Duhova: »Largire nobis, quaesumus, Domine, semper spiritum cogitandi quae recta sunt, propitius et agendi: ut, qui sine te esse non possumus, secundum te vivere valeamus.« Konačno u molitvi »pro seipso sacerdote« (or. div. 20.) moli svećenik: »Omnipotens et misericors Deus . . . me famulum tuum, quem, nullis suffragantibus meritis, sed immensa clementiae tuae largitate celestibus mysteriis servire tribuisti, dignum sacris altaribus fac ministrum . . .« Pa i kod samoga dijeljenja svetih redova pripisuje biskup samomu Bogu izbor ređenika, dakako ne ekskluzivno, nego pozitivno. »Deum Patrem omnipotentem . . . deprecemur, ut hos famulos suos benedicere dignetur, quos in officium ostiariorum eligere dignatus est; . . . quos in ordinem lectorum a s s u m e r e dignatur; . . . quos ad officium subdiaconatus vocare dignatus est — . . . quos ad officium subdiaconatus eligere dignatus es — . . . quos ad officium diaconatus dignatur a s s u m e r e, et quos sacris mysteriis pro nostra intelligentia credimus offerendos, . . . quos ad nostrum adiutorium (ad sacerdotes) fratrum nostrorum arbitrium cosecrandos eligit; a onda odmah nastavlja u slijedećoj molitvi: Oremus D. P. O., ut super hos famulos suos, quos ad Presbyterii munus eligit, coelestia dona multiplicet; et quod eius dignatione suscipiunt, ipsius consequantur auxilio.« Obred ređenja pripisuje dakle izbor ređenika i Bogu i Crkvi,¹ koja svojim izborom i ređenjem odabranike Bogu posvećuje i prikazuje. Ovaj dvojaki smisao imade i molitva: ut hos electos benedicere digneris. Kako je od uvijek lex orandi ujedno i lex credendi, to nema sumnje, da Bog nutarnjim, nevidljivim, nečujnim, pa zbog toga nesvijesnim djelovanjem svoje milosti zove svoje odabranike k službi žrtvenika. dajući im sve potrebne sposobnosti i dobru volju, a crkvene poglavare svojom milošću vodeći tako, da svojom slobodnom voljom odabiru dostojne i vrijedne kandidate.²

¹ Et ideo propositum de ingressu religionis non indiget probatione, utrum sit a Deo (ex parte subjecti; sed hoc probare debent superiores. S. Th. II. II. Q. 189. a. 10. ad 1.)

² »Quod ita Deus in cordibus hominum atque in ipso libero operetur

No nije li to u protuslovlju s onim, što smo malo prije uglavili i što naglasuje kardinalska komisija, potvrđena od Pija X., 26. VI. 1912.? Nipošto. Ni komisija, u kojoj su bili sami najučeniji kardinali, pa i sam veliki dogmatičar kardinal Billot, ni Pijo X., nijesu imali na umu poricati nutarnjeg djelovanja milosti Božje u izabranikovoj duši. To bi značilo suprostaviti se samoj srži kršćanstva i poricati najelementarnije osnove čitavog traktata de gratia.³ Jasno je iz čitavog konteksta i iz cilja te izjave, da se radilo samo o tome, što se ima zvati svećeničkim zva-

---

arbitrio, ut sancta cogitatio, pium consilium omnisque motus bonae voluntatis ex Deo sit, quia per illum aliquid boni possumus, sine quo nihil possumus.« Coelestinus I. (Ep. 21, C. 9.) — »Si quis per naturae vigorem bonum aliquid, quod ad salutem pertinet vitae aeternae, cogitare ut expedit, aut eligere, sive salutari, i. e. evangelicae praedicationi consentire posse confirmat absque illuminatione et inspiratione Spiritus Sancti, qui dat omnibus suavitatem in consentiendo et credendo veritati, haeretico fallitur spiritu.« Concilium arausicanum II. can. 7.

³ »Natura humana communiter ad diversa officia et actus inclinatur, ut jam dictum est. Sed quia est diversimode in diversis, secundum quod individuatur in hoc vel in illo: unum magis inclinatur ad unum illorum officiorum, et aliud magis ad aliud, ex diversitate complexionum diversorum individuum. Et ex hac diversitate simul cum divina providentia, quae omnia moderatur, contingit quod unus eligat unum officium, ut agriculturam, aliud aliud. Et sic etiam contingit quod quidam eligant matrimonialem vitam et quidam contemplativam.« S. Th. A. Suppl. Q. XLI. a II. ad 4. — Slično veli i Cornelius a Lapide: »Bog ostavlja često pojedincu slobodu u izboru njegova staleža. Ipak se za takav izbor staleža može kazati, da je od Boga, u koliko Bog upravlja drugotnim uzrocima, predviđa sve i daje svako dobro. Bog doista svojom redovitom providnošću ravna svakog pojedinca preko njegovih roditelja, rodaka, prijatelja, ispovjednika, učitelja i svih ostalih prilika i drugotnih uzroka, koji čine, da jedan pode u ženidbeni, a drugi u svećenički stalež; ali slobodno, jer ovi uzroci, koji daju pravac njegovoj volji, ne sile je, već joj ostavljaju njezinu slobodu. A kad je izbor gotov, tada Bog daje svakomu milosti prikladne njegovu staležu.« (In I. Corint. VII. 7.) — Nasuprot se čini, kao da sveti Alfons Liguori uči, da je svatko apsolutno preodređen za jedan stalni stalež u životu, izvan kojega se nalazi u velikoj pogibli, da nema onih milosti, koje su mu potrebne, da se spasi. »Qui in saeculo remanere vult neglecta divina vocatione difficulter salvabitur, cum Deus in saeculo negabit ei ea uberiora auxilia, quae praeparaverat exhibere in religione, et sine his auxiliis posset salvari absolute loquendo, sed nunquam salvabitur. Nam plerique sunt (verba sunt sancti Gregorii) qui nisi omnia reliquerint, salvari nullatenus possunt... Utrum vero haec culpa sit gravis aut levis, sapientium iudicio relinquo...« (H. Ap. Tr. XIII. 26.).

njem: da li nutarnja sklonost i nagnuće (svijesno) i nutarnji »pozivi« (invitamenta) Duha Svetoga, ili pak sposobnost i prava nakana kandidatova. U kontinuitetu s katekizmom koncila tridentskog i s čitavim djelovanjem Pija X. protiv modernizma riješila je ta komisija ne samo, da je *vocatio externa* potrebna, nego je i fiksirala ona vidljiva svojstva, po kojima može crkvena vlast da odabire svećenike, i koja su ujedno siguran znak *benepiaciti divini*. Odredba ove komisije zapravo i nije ništa drugo, nego samo zadnja karika u lancu, kojim je Pijo X. sputao modernizam. Modernizam svada svu religiju samo na činjenice subjektivnih svjesnih ili potsvjesnih doživljaja (*Decr. Lamentabili* 3. VII. 1907. 21. *Denz.* 2020./2021.). Tako je i čitava nauka o zvanju, u koliko se osniva na sklonosti i nagnućima ljudskog srca, kao karakterističnog i potrebitog elementa za svećeničko zvanje, i nehotice samo primjena moderne iracionalne filozofije čuvstva, što ju je modernizam prihvatio, na pitanje o zvanju. A Pijo X., koji je tolikom snagom ustao proti modernizmu u svim njegovim oblicima i primjenama, postupao je također sasvim dosljedno, kad je u pitanju svećeničkog zvanja izlučio čuvstvovanje, sklonosti i nagnuća, kao da nam ona očituju Božju volju kod izbora svećeničkog staleža, pa je čitavo to pitanje postavio na intelektualno-voluntaristički osnov, istaknuvši izričito, da nutarnja nagnuća i sklonosti nijesu siguran, jasan i potreban znak poziva Božjeg u svećenički stalež, i da ne daju nikakvih prava na ređenje, dok nijesu ispitana i prokušana od crkvene vlasti.

7. Govoreći o zvanju u svećenički stalež, treba da dobro razlikujemo ne samo t. zv. nutarnje i vanjsko zvanje, nego treba da tačno razlikujemo: (moralno) sigurne znakove zvanja (*signa vocationis, canonica idoneitas*, cf. *Can.* 973. § 3., *Can.* 971.); vjerojatne znakove zvanja (*indicia vocationis*, cf. *Can.* 1353); klicu zvanja (*germen vocationis*, cf. *Can.* 1353)); prvi povod, da netko uopće misli stupiti u taj stalež; konačnu spoznaju zvanja; i odluku kojom netko hoće da bude svećenik Božji. Jednom riječi: Obično se zvanje u sveć. stalež ne prepoznaje u jednom ča su, niti se odluka stvara odjednom. Konačna je spoznaja i odluka obično rezultat oduljeg psihološkog procesa i vanjskih prilika pod ravnanjem Božje milosti. Božja će pro-

vidnost svakoga onoga, kojega želi imati kao slugu žrtvenika postaviti u takve prilike i upoznati s onim ličnostima, koje će ga privesti k oltaru. Taj je put često krivudast, ali sigurno vodi k svome cilju, premda to pozvanik jasno uviđa možda tek onda, kad vjerom prosvijetljen pogled baca unatrag u prošli svoj život. Iz toga jasno vidimo od kolike su važnosti dječjačka sjemeništa, gdje se po želji Crkve upoznavaju, razvijaju i formiraju zvanja. Povod, da mladić prviput misli stupiti u sjemenište, može biti i jedan sasvim obični događaj, naoko bez veće važnosti, a može biti, — ali ne mora — i sklonost k svećeničkim funkcijama. Više od svih sklonosti vrijedi valjan uzgoj. Samo je u rijetkim izvanrednim slučajevima zvanje sasvim jasno i sigurno od početka. Obično taj psihološki proces, koji prethodi konačnu spoznaju i odluku traje dulje vremena, a često je puta izložen većim ili manjim krizama. Budući pak da u tim stvarima obično ne možemo imati, naročito, kad se radi o samomu sebi, veće jasnoće i sigurnosti, nego moralne, to je razumljivo, kad Lehmkuhl (O. c. I. 306) kaže za redovnički (reduktivno i svećenički) stalež, da dostaju vjerojatni znakovi zvanja s čvrstom voljom izvršavati dužnosti, što ih prima, a ostalo neka prepusti onima, koji ga primaju, dakle spiritualu, rektoru i biskupu — pretpostavljajući, da ga poznaju i da im je glade svoje duševnosti bio iskren. Crkveni poglavari imadu daleko veću obvezu nego sam kandidat, »et ideo debent accedentem probare, utrum Spiritu Dei ducatur, an simulate accedat (S. Th. II. II. Q. 189. a. 10. ad. 1. — Can. 937. § 3.)

8. Je li grijeh ne odazvati se sigurno spoznatom zvanju, pa ostati u svijetu? Držimo daleko pretjeranim mišljenje, da je takav čovjek quasi reprobatus. Isto je tako neopravdano smatrati ga bez daljnega krivcem smrtnoga grijeha. Spasitelj je kazao onom mladiću, koji mu je rekao, da je držao sve zapovijedi od mladosti svoje, pa ga onda upitao, šta još treba da čini: »Ako hoćeš savršen da budeš... dođi za mnom« (Mat. 19, 21). Ne razumiju svi ove riječi, do onih, kojima je dano i koji to od svoje volje hoće. Malo prije rekao je Spasitelj tom mladiću: »Ako hoćeš da uđeš u život, drži zapovijedi« (Mat. 19, 18). Vjerovanje i obdržavanje Božjih zapovijedi, to je jedini uvjet, što ga imade da ispuni onaj, koji

hoće ući u život vječni. A slijediti čistog i siromašnog Isusa kao redovnik ili kao svećenik nije pod grijeh nitko dužan. Zato i kaže Spasitelj, kad se radi o zapovijedima: »Ako hoćeš da uđeš u život...«, a kad se radi o tom, da taj dobri mladić bude drugom Isusovih učenika, tad mu kaže Isus samo: »Ako li oćeš sa vršenda budješ, dođi, idi za mnom«. Po našem je mnijenju ipak dosta pogibeljno, ako i nije samo po sebi grešno, ne odazvati se sigurno spoznatom pozivu Božjem, jer držimo ispravnim mišljenje, da je sveznajući Bog, koji je voluntate beneplaciti u nacrtu svoje providnosti odredio ovoga za svećenički stalež i dao mu tu spoznaju, ujedno označio i milosti, koje će on dobiti, odazove li se tom pozivu. Ne odazove li se pak, tada se ipak može spasiti, jer Bog voluntate beneplaciti hoće da se svi ljudi spase, ali milosti, koje su mu u tu svrhu potrebne, a koje tako reći nijesu određene u nacrtu divini beneplaciti ovog zbiljskog porečka, što ga je Božja providnost odabrala, treba da si sam zasluži, možda većim naporom, nego li u svećeničkom staležu, koji je sam po sebi doduše vezan većim dužnostima, ali su te dužnosti pomoću Božjom lake onima, koje je Gospod pozvao. U svakom pak slučaju i ovdje vrijedi: *Facienti quod est in se, Deus non denegat gratiam.*

»Pred šatorom zavjetnim, to će reći s istoka, neka staju u oko Mojsije i Aron sa sinovima svojim čuvajući svetinju među sinovima Izraelovim; ako tko drugi pristupi, neka se pogubi« (IV. Mojs. 3, 38). Ta se riječ strahovito ispunila u starom zavjetu. Kore, Datan i Abiron propali su živi u zemlju, jer su s neovlaštenim rukama zapalili vatru pred zavjetnim kovčegom (Nm. 16, 31—40). Saul je izgubio prijesto, jer si je prisvajao prikazivanje žrtve, što ju je smio prinostiti samo zakonski svećenik (1. Sam. 13, 9—14). A Oza je — kako se čini u najboljoj namjeri, ali neovlašten, taknuo zavjetni kovčeg, pa se srušio mrtav, (2. Sam. 6, 6, 7). Tako je bilo u starom zavjetu. U novom zavjetu ljubavi, nema više ove strahovite sankcije i kazne za onoga, koji je u svetišće Božje unišao nepozvan. Pitamo, griješi li takav čovjek. A odgovor glasi drukčije, nego li na predašnje pitanje. Mi držimo, da takav čovjek griješi smrtno, ako je samo potpuno svjestan onoga što čini. On naime, prema gore izloženom, ili nema potrebnih spo-

sobnosti, ili nema prave nakane. U jednom se i drugom slučaju izvrgava teškoj pogibli, da ne bude kadar vršiti teških svećeničkih dužnosti, niti snositi teških tereta svećeničke službe, koji često vežu pod teški grijeh. Takav je svećenik ponajčešće nesretan u svom životu i na sablazan vjernicima i nevjernicima. Ipak ni on nije quasi reprobatus, jer može sebi, ako i vrlo teško, dobrom svojom voljom zaslužiti milosti i povrh onih na koje već ima pravo samim primitkom svetoga reda. Uopće je lakše onima, koji su stupili u sveć. stalež s pravom nakanom, ako možda i nijesu mnogo pazili jesu li sposobni za to. Nakon primitka sv. reda suplira tako reći manjak ovih sposobnost njegova dobra volja i Božja milost, koju dobiva voluntate Dei consequente electionem episcopi et ordinationem. Za ove vrijedi: si non es vocatus, fac ut voceris, to će reći: nemaš li svih potrebnih sposobnosti za vršenje svećeničke službe, a primio si sv. red, nastoj dobrom svojom voljom da ih stekneš.

Što će pak oni da učine, koji kažu, da su »izgubili zvanje«? Ova se fraza ne može odnositi na Božju odredbu u nacrtu providnosti, jer je ta nepromjenjiva. Ne može se odnositi ni na izbor biskupov, kad je sv. red već podijeljen, već je očito, da tu može biti govora samo o potrebnim sposobnostima i o dobroj nakani, a te se ne gube bez vlastite krivnje. Krilatica, da je »bolje biti dobar svjetovnjak, nego li loš svećenik«, obično se odnosi na celibat. Nakon primitka sv. reda neka znade svećenik, da je dužan ustrajati, pa ma i »izgubio«, t. j. zanemario zvanje, pa ma i izgubio »volju« za svećenički rad i dužnosti. Bude li živo nastojao vršiti svoje lične i pastirske dužnosti, Gospod će mu sigurno dati milost, da mu opet bude onus Domini leve et iugum eius suave, vel saltem portabile.

9. »Circa statum ab aliquo iuvene eligendum ne audeat confessarius illum ei determinare, sed tantum ex indicibus curet suadere statum illum ad quem prudenter iudicare potest ipsum a Deo vocari. Praesertim, loquendo de iis qui religionem ingredi volunt... vocatinem sui poenitentis bene probet, inquirendo, an illum habeat, ne poenitens impedimentum aliquod inhabilitatis, infirmiae valetudinis, inopiae parentum? et maxime expendat finem, an sit rectus, nempe magis se coniungendi

Deo, aut lapsus emendandi anteactae vitae, aut saeculi pericula vitandi? Quod si principalis finis esset mundanus, vitam agendi commodiorem, aut se liberandi a propinquis durae conditionis, aut complacendi parentibus, qui ad hoc eum impellunt, caveat ne permittat religionem ingredi; nam eo casu illa non est vera vocatio, sine qua eiusmodi ingressus malum habebit eventum. Si autem finis est bonus et abest impedimentum, nec potest nec debet confessarius nec alius ut docet S. Th. sine culpa gravi illi impedire aut dissuadere vocationem, quamvis prudenter aget aliquando, si executionem illi differat ad melius experiendum, an resolutio sit firma et perseverans.« (H. AP. Tract. ult. 39).

